

UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARINI BOSHQARISHDA
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH
MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Hakimov Firuz Norboy o'g'li

Nizomiy nomidagi TDPU "Boshlang'ich ta'lim fakulteti"

Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi kafedrası o'qituvchisi

Quchkarova Diyora Alibek qizi

Nizomiy nomidagi TDPU

"Boshlang'ich ta'lim fakulteti" 2-kurs talabasi

***Annotatsiya:** Maqolada yangilanayotgan O'zbekistonda ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalarning dolzarbligi, mazmuni va uning mohiyati, mexanizmlari hamda umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalaridan foydalanish yo'llari yoritilgan.*

***Kalit so'zlar:** raqamli texnologiyalar, boshqarish, mexanizmlar, umumiy o'rta ta'lim hamda ta'lim texnologiyalari.*

***Annotatsiya:** V statye osveshayetsya aktualnost sifrovix texnologiy v upravlenii obrazovatel'nimi uchrejdeniyami v sovremennom Uzbekistane, yeye sodержaniye i sushnost, mexanizmi i sposobi ispolzovaniya sifrovix texnologiy v upravlenii obsheobrazovatel'nimi uchrejdeniyami.*

***Klyucheviye slova:** sifroviye texnologii, upravleniye, mexanizmi, obsheye sredneye obrazovaniye i obrazovatelniye texnologii.*

***Abstract:** The article highlights the relevance of digital technologies in the management of educational institutions in modern Uzbekistan, its content and essence, mechanisms and ways of using digital technologies in the management of educational institutions.*

***Key words:** digital technologies, management, mechanisms, general secondary education and educational technologies.*

Xalqimizning munosib hayot kechirishi, fuqarolarimizning bunyodkorlik ishlarini yo'lga qo'yish va salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlar yaratishlar bo'yicha, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022

yilning 28 yanvar kungi “2022 — 2026 yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi 60-sonli Farmoni bilan 2022 — 2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish bo‘yicha keng joriy etish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. [1, 2].

Hozirgi kunda ta‘lim-tarbiya jarayonlarda o‘quvchilarning o‘quv-bilish faoliyatini faollashtirishga qaratilgan koplab o‘qitish texnologiyalari va treninglardan keng qo‘llanilmoqda. Jumladan: muammoli ta‘lim, hamkorlikda o‘qitish, loyiha, keys, ish faoliyatini ifodalovchi turli o‘yinlar, treninglar, bahs-munozaralar (nuqtai nazar, tok shoular) ni tashkil qilish va hokazolardir [3, 4].

Butun dunyoni boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish barcha sohalarga jadal kirib bormoqda. Shu jumladan ham O‘zbekiston respublikasi ta‘lim tizimini yanada rivojlantirish va mexanizmlashtirish bo‘yicha Prezidentimiz SH.Mirziyoyev ko‘p bora ta‘kidlab aytib kelmoqdalar. Bugungi kunda ta‘lim sohasini strategik boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish va yo‘lga qo‘yish bo‘yicha keng ko‘ramli ishlar yo‘lga qo‘yilib kelinmoqda.

Ta‘lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlaridan global va tarqalgan ma‘lumotlardan oqilona va refleksli foydalanish bo‘yicha ko‘nikma va savodxonlikni egallash malaka va mahoratiga erishishga imkon beradi.

Raqamli texnologiyalar bilan ishlash ularni rivojlantirishga reflektiv va tanqidiy, shu bilan birga izlanuvchan, ochiq va kelajakka qaratilgan munosabatni talab qiladi. Biz aniqlagan texnologiyalar o‘quvchilarning ta‘lim faoliyatiga bo‘lgan qiziqishini rag‘batlantiradi, ularning mantiqiy va ijodiy fikrlashini hamda raqamli kompetensiyasini rivojlantiradi. Taqdim yetilgan raqamli texnologiyalar kasb-hunar ta‘limi mutaxassislarining mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lishiga xizmat qiluvchi vazifalarni to‘liq bajarmoqda. O‘qituvchilar va talabalar o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rov natijalariga ko‘ra, ta‘lim jarayonini raqamlashtirishda yo‘l qo‘yilayotgan asosiy kamchiliklar aniqlandi. Xususan, o‘quvchilarning o‘z-o‘zidan ta‘lim olishda raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha tayyorgarligi yetarli

yemasligi tasdiqlanadi. Aniqlik kiritilishicha, raqamlashtirishning past darajasi metodik ta'minotning yetarli yemasligi va alohida didaktik vaziyatlarda bunday texnologiyalardan foydalanish yo'llarining noto'g'ri tavsiflangani bilan bog'liq. Ta'kidlanganidek, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va ularning ta'lim faoliyatida keng qo'llanilishi keyingi yillarda oliy ta'lim muassasalarida jadal raqamlashtirishni optimistik prognoz qilish uchun asos bo'lmoqda.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha kutilayotgan ilmiy yangiliklar:

1. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb pedagogik muammo ekanligi asoslanadi.

2. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish jarayonining mavjud holati va bu sohadagi ilg'or xorijiy tajribalar tahlil qilinadi.

3. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish usullari, yo'llari, metodlari va mexanizmlarini ishlab chiqish.

4. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishga oid tajriba-sinov ishlari tahlil qilinadi hamda uning samaradorlik darajasi aniqlanadi.

5. Nazariy qoidalar, ijtimoiy-iqtisodiy sohaning raqamli transformatsiyasini boshqarish metodologiyasi va amaliy vositalarini ishlab chiqish;

6. Raqamli platformalarni yaratish va rivojlantirishga asoslash.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish jarayonida quyidagi vazifalar hal etiladi:

✓ umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqaruvning turli darajalarida axborot tizimlari va texnologiyalarini ko'rib chiqish;

✓ umumiy o'rta ta'lim muassasalarini axborot tizimlari va texnologiyalari bilan ishlashning o'rganilgan usullari va mustaqil hal qilish qobiliyatini rivojlantirish;

✓ umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqaruv maqsadlarida muayyan axborot texnologiyalarini joriy etish bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirish;

Ushbu maqolada biz umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish, raqamli texnologiyalarga asoslangan maktabdagi o'zgarishlarga umid va ishonch bog'lash hamda o'qitishda texnologiyadan foydalanishning haqiqiy holati o'rtasidagi tafovutni bartaraf yetishimiz kerakligini ta'kidlaymiz.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish va undan foydalanish metodologiyasini yaratish malakali yondashuvning kombinatsiyasi hisoblanadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish zarurati quydagilar:

- umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda o'quv materiallari va zamonaviy axborot texnologiyalari bilan ta'minlash uchun tarmoqli dasturlash algoritmili modullar asosida o'qitish;

- umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda platformalarini shakllantirish va zamonaviy dasturiy texnologiyalaridan foydalanish tamoyillarini ishlab chiqish;

- umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda ta'lim texnologiyalari bilan ta'minlash hamda test monitoringi protseduralari va dasturiy ta'minot uchun metodologiyani ishlab chiqish.

Raqamli texnologiyalar o'qitish va o'qitish formatini o'zgartirib, axborotni ta'lim jarayonida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi bog'lovchi vositaga aylantiradi.

Xulosa qilib aytganda Dunyoda shunday davr keldiki, ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish salohiyati va jamiyatning ilmiy darajasi kompyuterlarning umumiy quvvati va axborotni qayta ishlashning

texnologik mukammalligi bilan belgilanadi. Ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish axborotni qayta ishlash qobiliyatini oshiradigan prinsipal jihatdan yangi ishlab chiqarish modulli dasturlar va texnologiyalari bilan jihozlash va rivojlantirishni talab qiluvchi eng muhim vazifadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6 noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohasini rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida"gi PF 6108 - sonli Farmoni.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28 yanvar 2022 yildagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi 60-sonli Farmoni.

3. Hayitov, A., & Xo'Shboqova, F. (2022). Integrativ yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ madaniyatni shakllantirish. *Science and innovation*, 1(B7), 1028-1034.

4. Dexkonova M.U., "Issues to increase the efficiency of pedagogical activity in higher education" *Sciences of Europe (Praha, Czech Republic) VOL 2, No 72 (2021). ISSN 3162-2364.*

5. Ulmasova D.M., & Bexruz, B. (2022). The role of modern educational technologies in the teaching of legal sciences. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(1), 305-309.

6. Hayitov, A., & Mansurova, S. (2022). Integrativ yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari. *Science and innovation*, 1(B7), 1009-1015.

7. Халиков, А. А., & Садыков, Р. М. (2016). Формирование педагогических способностей будущего учителя начальных классов. *Молодой ученый*, (21), 949-951.

8. Xalikov, A. A. (2003). About necessity of thanatogenesis consideration in postmortem thermometry. *Forensic medical examination*, 11(3), 13-14.

9. Jasim, S. A., Ofulencia, M. J. C., Khalikov, A. A., Abdelbasset, W. K.,

Potrich, E., & Xu, T. (2022). Investigation of reaction mechanisms of CO₂ reduction to methanol by Ni-C₈₀ and Co-Si₆₀ catalysts. *Inorganic Chemistry Communications*, 139, 109358.

10. Халиков, А. А. (2014). Проблема повышения педагогического мастерства в рамках теоретико-деятельностной парадигмы. *Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития*, 12(1), 299-300.

11. Халиков, А. А. (2023). БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАР КАСБИЙ ФАОЛИЯТИГА ХОС БЎЛГАН ТАЛАБЛАР. *BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(2), 482-486.

12. Halikov, A. (2022). PEDAGOGICAL ETHICS OF A FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER. *Science and Innovation*, 1(8), 2324-2327.

13. Hayitov Anvar Isomiddin ugli¹, Mirkholikova Charos², Niyozmetova Nargiza Bakhromovna³, Magdieva Marhabo⁴. Theory of development of ecological culture of future primary class teachers based on an integrative approach. *annals of forest research* <https://www.e-afr.org/>. *Ann. For. Res.* 65(1): 2275-2282, 2022 ISSN: 18448135, 20652445. 2275-2282-betlar.

14. Halikov, A. (2022). SELF-DETERMINATION OF THE PROFESSIONAL POSITION OF A TEACHER. *Science and Innovation*, 1(8), 2328-2331.

15. Halikov, A. (2022). FUNCTIONS DETERMINING THE ATTITUDE OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHER TO CONFLICT SITUATIONS. *Science and Innovation*, 1(8), 2354-2357.

16. Hayitov, A. I., & Egamkulova, Y. (2022). Methods of organization of primary classes on the basis of an innovative approach. *Conferencea*, 110-113.